

לקראת עונת הסתיו של זבוב הים התיכון בהדרים

ואפילו בראשית אוקטובר, בהתאם למצב בשלות הפרי ופעילות הזבוב בפירות אלה.
(ג) באיזו שיטה לפעול? נסיונות של השנים האחרונות הראו, שיכולים להשמיד את האויב לוסיה כולה, ולקבל פרי טהור מרימות לחלוטין, ע"י ריסוס העץ כולו ברעל מגע סינתטי, כמו ד.ה.ט. מתוכסיכלור, דיאלדרין, וכו'. פרדסנים רבים הלכו בשיטה זו והיו שבעי-רצון מאוד.

אולם פתרון בעית הזבוב יצר בעיה אחרת, והיא: בפרדסים, שבהם שוכנת הכנימה השחורה, נהרס שווי המשקל הטבעי התבטא בזה, שיכלו לרסן את הכנימה ע"י ריסוס אחד בשמנים, ואויבי הכנימה השלימו את אשר הטיפול האחד לא גמר. עם הש" מדת אויבי הכנימה השחורה, ע"י ריסוסים בחמרים סינתטיים, נתרבתה הכנימה במידה כזו, שגם אחרי שני ריסוסים נשארה אוכלוסיה גדולה על העצים, ונזקה לפרי ולעצים היה גדול יותר מזה שעשה הזבוב. מובן מאליו, שבתנאים אלה סירבו פרדסנים רבים להמשיך בריסוס פרדסיהם נגד הזבוב, כדי שלא לסכן את עציהם.

כתוצאה ממצב זה הופנתה תשומת לבנו לשיטת הדברה אחרת, היא שיטת הפתיון. לפי שיטה זו מתיונים על ענף אחד של העץ כ-100-150 מילי ליטרים נוזל סמיך המורכב ממים, שמרים (שהם מזון המושך את הזבובים) עם אחוז קטן של רעל המחסל אותם זמן קצר אחרי נגיעתם ברעל זה. כיון שאין מרססים את העץ כולה, הרי שאין משי" מידים את אוכלוסית החרקים המועילים להשמדת הכנימה השחורה. כשהעמדנו שיטה זו לנסיון, בהשוואה לשיטת הריסוס המכסה את העץ כולה, מצאנו עובדות הראויות לתשומת לבנו:

- (1) בין שתי השיטות, שיטת הריסוס הכללי ושיטת הפתיון, הראשונה יעילה יותר לגבי הזבוב.
 - (2) אם יש התקפה קשה, ע"י אוכלוסיה צפופה של זבובים פעילים, אין שיטת הפתיון יכולה למנוע פגיעת פירות, ואין לסמוך עליה.
- בפרי וולנסיה, הנשאר על העצים מאוחר, או שבה הזבובים פעילים מאוד, לא הצלחנו למנוע את נגיעות הפירות. אולם הצלחנו להקטין את הפגיעות בפירות בעונה שאוכלוסית הזבוב ופעולתה נמצאות בירידה, או בעונה שפעילות הזבוב רק מתחילה. לשבחה של שיטה זו, יש להדגיש שוב שאינה גוררת אחריה עליה של גזקים ע"י מזיקים אחרים.

מתקרבת עונת הסתיו, ופירות ההדר מתחילים להבשיל ולמשוך אליהם את זבוב הים התיכון. מבכירים פירות הווינגטון-הטבורי, הקלמנטינות, האשכוליות ואחריהם השמוטי. הפרדסן הישראלי עימד בפני השאלות: (א) האם צריך לנקוט אמצעי הדברה נגד הזבוב; (ב) אם כן — מתי? ; (ג) במה? לאור נסיוננו בשנתיים האחרונות יש לדון בשאלה זו מחדש.

(א) על השאלה הראשונה קשה לענות בווד-אות, כי היא תלויה בגורמים, שאין אנו יכולים לנחש מראש — מה יהיה טיבם בעוד שבועות אחדים. ראינו רק, שהססנות מצד הפרדסן הביאה לעתים קרובות תקלות. בדבר נקיטת אמצעי הדברה, צריך הפרדסן להחליט בעצמו, בהסתמכו על נסיונו בעבר. אם פרדסו נמצא באיזור הנגוע כל שנה ע"י הזבוב — אסור לו לחכות, אלא עליו לנקוט אמצעי מניעה. והוא הדין אם הפרדס נמצא בקרבת מקום למטעי פירות קיץ — תאנים, צבר וכו', אם הפרדס צמא, באשר נטוע הוא באדמה קלה, או השורות הסמוכות למשברי רוח — גם במקרים אלה ודאי שהפרי ייתקף מוקדם ויש לנקוט אמצעים.

ברי, שתתעורר אצל הפרדסן בעית הכנימה השחורה, אשר הריסוס עלול להגביר את מספרה עקב השמדת אויביה הטבעיים — נושא זה יידון להלן.

(ב) מתי לרסס? בסקרים ולכידות זבובים, שנערכו במשך שנים אחדות, הוברר שבמשך חדשי הקיץ דלה מאוד אוכלוסית הזבוב בפרדסי ההדר. עלייתה חלה בעיקר בחדשי הסתיו: ספטמבר — אוקטובר. בדרך כלל יש עליה פתאומית באמצע ספטמבר. בשנים שהקיץ קריר, חלה העליה הפת-אומית בשליש האחרון של חודש זה. הזבובים ממשיכים לפלוש לפרדס גם אחרי תאריך זה — בחדשים אוקטובר ונובמבר. אין זאת אומרת שיש לפרדס, כי אין תועלת במציאות חומר קטלני על העצים בזמן שאין הזבוב תוקף. ואילו אח"כ, בבוא ההתקפה — פג בינתיים כוחו של החומר המדביר. לכן צריך לכוון את הפעולה, בהתאם למצב הבשלת הפרי. הווינגטוני הטבורי הוא הראשון לפגיעה, ויש לפעול בו ראשונה — בראשית ספטמבר בערך. אף הקלמנטינות מבשילות מוקדם, ויש לטפל בהן באותו פרק זמן בערך. באשכוליות יכולים לטפל באמצע ספטמבר, להבשלת הפרי, ואילו הטיפול נגד הזבוב בשמוטי יכול להעשות גם בסוף ספטמבר

יותר להשתמש בשיטת הפתיון. באיזור הביניים — רחובות, נס־ציונה וראשון-לציון, צריכה להיקבע הפעולה בכל פרדס, לפי מצב המזיקים: אם הכנימה רבה שם רצוי השימוש בפתיון ואם הזכוב מסוכן יותר — ריסוס כללי, כי יש הבדלים רציניים ביחסים אלה בתוך האיזור עצמו.

בסתיו, הרי ההתקפה על פירות הבוסר איטית והדרגתית, ויכולים להפחית את האוכלוסיה ע"י שיטת הפתיון לפני שנגרם נזק רציני. אולם בפירות וושינגטון אין לסמוך על שיטת הפתיון אפילו באיזור צפוני, בגלל התרכוזת אוכלוסיות צפופות של זבובים על פירות בשלים, המצויים בשטחים מצומצמים.

ד"ר י. ריבנאי

התנתת לחקר התקלואות, רחובות

ועוד יש לציין לשבחה של שיטה זו: היא זולה יותר; שמונה טיפולים — מחירם כמחיר טיפול אחד של ריסוס כללי. אי לזאת אין הפרדסן צריך להסס, פן יסכן סכומים גדולים, העלולים להיות "ברכה לבטלה" במקרה שהגשמים והקור מקדימים לבוא.

עלינו לתאם, איפוא, את העובדות האלה למצב הפרדסנות בארץ כלהלן: הפרדסים בדרום הארץ — ז"א מגדרה דרומה, סובלים מהזכוב במידה רבה, אולם הכנימה השחורה אינה מרובה שם כיום. בפרדסים אלה יכולים לרסס ריסוס כללי בחמרי רעל סינתטיים, ללא כל חשש. לעומת זה הפרדסים בשרון סובלים מהכנימה השחורה במידה רבה ואילו התקפת הזכוב חלשה יותר. בפרדסים אלה רצוי